

Έρευνα για τη Λογοκλοπή σε Ελληνικό Πανεπιστήμιο

Αβραμίδου Εριφύλλη¹, Κέκκερης Γεράσιμος²

¹Υποψήφια Διδάκτωρ, ΠΤΔΕ, ΔΠΘ

eavramid@eled.duth.gr

²Καθηγητής ΠΤΔΕ, ΔΠΘ

kekkeris@eled.duth.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην εργασία που ακολουθεί παρουσιάζεται η έννοια της λογοκλοπής, η πολιτική των πανεπιστημίων του εξωτερικού καθώς και έρευνα που αφορά στις απόψεις καθηγητών ελληνικού Πανεπιστημίου σχετικά με το φαινόμενο της λογοκλοπής στον ελληνικό ακαδημαϊκό χώρο, από πλευράς φοιτητών. Δίνονται συγκεκριμένες πληροφορίες τόσο σχετικά με τη δομή και το περιεχόμενο του ερωτηματολογίου όσο και σχετικά με τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την διεξαγωγή της συγκεκριμένης έρευνας. Τέλος, προτείνονται τρόποι για την οργανωμένη αντιμετώπιση του φαινομένου της λογοκλοπής, που από τη μέχρι τώρα έρευνα μας κρίνεται ως ιδιαίτερος σοβαρός.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: λογοκλοπή, λογισμικά ανίχνευσης, ακαδημαϊκή δεοντολογία

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

Στη σημερινή εποχή, η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας και η ταχύτατη εξάπλωση του διαδικτύου σε όλους τους τομείς της ζωής μας, και κατά συνέπεια και στην εκπαίδευση, καθιστούν ευκολότερη την πρόσβαση σε ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες και βάσεις δεδομένων ποικίλου περιεχομένου. Όμως, συχνά η αναζήτηση πληροφοριακού υλικού μέσα από πληθώρα πηγών δε συνοδεύεται από την απαραίτητη κριτική αντιμετώπιση και κατανόηση των πηγών αυτών για τη σύνθεση καινούργιου υλικού, αλλά από την οικειοποίηση του από τρίτους, δηλαδή την αυτούσια αντιγραφή κειμένων χωρίς αναφορά στο συγγραφέα (Plagiarism.org., 2009). Το φαινόμενο αυτό είναι γνωστό ως λογοκλοπή (*plagiarism*).

Σε γενικές γραμμές, το φαινόμενο της λογοκλοπής μπορεί να χωριστεί σε δύο μεγάλες κατηγορίες: τη σκόπιμη και την ακούσια λογοκλοπή. Στην κατηγορία της σκόπιμης εντάσσονται περιστατικά όπου ο ερευνητής αντιγράφει αυτούσια κομμάτια από μία ή περισσότερες πηγές, ηλεκτρονικές και μη, και τα παρουσιάζει ως δικό του κείμενο (Lathrop & Foss, 2000). Αντίθετα, η ακούσια λογοκλοπή συμβαίνει όταν ο ερευνητής δανείζεται πολλές λέξεις ή φράσεις από μια πηγή, αλλά δεν παραθέτει κατάλληλα τη βιβλιογραφία (Lathrop & Foss, 2000). Στην πρώτη περίπτωση αποτέλεσμα της λογοκλοπής είναι η εξαπάτηση, ενώ η δεύτερη συμβαίνει από έλλειψη εκπαίδευσης γύρω από θέματα συγγραφής ενός κειμένου ή έλλειψη παιδείας και

γίνεται εν αγνοία του ερευνητή (Martin, 2009). Σύμφωνα με το Oxford English Dictionary (Lands, 1999), «η λογοκλοπή είναι η παράνομη οικειοποίηση, σχεδόν απομίμηση και δημοσίευση της γλώσσας, των σκέψεων, των ιδεών, ή εκφράσεων άλλου συγγραφέα, καθώς και η παρουσίαση τους ως πρωτότυπο έργο κάποιου άλλου». Το φαινόμενο παρουσιάζεται αρκετά έντονο στα πανεπιστήμια, όπου αφενός γίνεται παραβίαση των πνευματικών δικαιωμάτων των δημιουργών, αφετέρου οι φοιτητές, διαπράττοντας τη λογοκλοπή, δεν εμπλέκονται ουσιαστικά στη διαδικασία της μάθησης, αλλά καταστέλλουν τη δημιουργικότητα και την κριτική τους σκέψη.

Τα πανεπιστήμια Rutgers University και Duke University διεξήγαγαν έρευνα το 2003 για να εντοπίσουν κρούσματα λογοκλοπής στα συγκεκριμένα πανεπιστήμια (YourDictionary, 2011). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι 3240(18%) από 18.000 φοιτητές παραδέχτηκαν ότι έχουν αντιγράψει κείμενα από το διαδίκτυο χωρίς να παραθέσουν κατάλληλη βιβλιογραφική αναφορά. Το ποσοστό αυτό αυξήθηκε σημαντικά δεδομένου ότι ήταν 1800(10%) σε αντίστοιχη έρευνα του 2001.

Σύμφωνα με τον ερευνητή Hillard, στα περισσότερα πανεπιστήμια του εξωτερικού, το θέμα της λογοκλοπής αντιμετωπίζεται ως ζήτημα τιμής και οι συνέπειες είναι αυστηρές, γιατί το πανεπιστήμιο θεωρεί ότι είναι ευθύνη του ίδιου του ερευνητή να ενημερώνεται για τους τρόπους αποφυγής της (Hillard, 2009).

Για παράδειγμα, το αρμόδιο συμβούλιο του πανεπιστημίου της Βιρτζίνια επιβάλλει την αποβολή των φοιτητών που κρίνονται ένοχοι για λογοκλοπή, αλλά και την ανάκληση των πτυχίων όσων έχουν ήδη αποφοιτήσει (Virginia University, 2001). Το πανεπιστήμιο Penn State University ξεκαθαρίζει στην ιστοσελίδα του ότι οι συνέπειες της λογοκλοπής ποικίλουν από «πειθαρχική προειδοποίηση, πειθαρχική δοκιμασία και προσωρινή, αόριστη ή μόνιμη απομάκρυνση» (Penn State Academic Integrity, 2005). Εξίσου αυστηρά αντιμετωπίζει το πανεπιστήμιο Colorado State University το θέμα της λογοκλοπής, γιατί θεωρεί ότι ο φοιτητής όχι μόνο δεν έχει αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις του μαθήματος, αλλά επιπλέον έχει παραβεί τη χρόνια παγιωμένη πολιτική του πανεπιστημίου σχετικά με θέματα ακαδημαϊκής δεοντολογίας (Colorado State University, 2011).

Όσο αφορά στην Ελλάδα, τα κρούσματα της λογοκλοπής αντιμετωπίζονται στις περισσότερες περιπτώσεις απλά ως ένα θέμα δεοντολογίας που μπορεί να βλάψει τη φήμη και την αξιοπρέπεια του ενόχου, και σπάνια με επιπτώσεις στη μετέπειτα ακαδημαϊκή και επαγγελματική του καριέρα.

Το θέμα της παρούσης εργασίας είναι να διερευνήσει πως αντιμετωπίζεται το φαινόμενο αυτό στην Ελλάδα από τους καθηγητές πανεπιστημίου και στη συνέχεια να διατυπώσει προτάσεις για την αποφυγή του.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η συγκεκριμένη έρευνα διεξήχθη το Μάιο του 2013 και περιελάμβανε ένα ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο 18 ερωτήσεων κλειστού τύπου και 2 προαιρετικών ανοιχτού, μέσω των οποίων οι καθηγητές ελληνικού Πανεπιστημίου κλήθηκαν να καταθέσουν την προσωπική τους άποψη σχετικά με το τι συνιστά ορθή χρήση βιβλιογραφικών αναφορών και τις αντιδράσεις τους στην κακή χρήση των πηγών κατά τη σύνταξη εργασιών από φοιτητές/τριες. Το ερωτηματολόγιο βασίστηκε σε παρόμοια έρευνα του πανεπιστημίου Northeastern Illinois University (Howenstine, 2011). Καθεμία από τις ερωτήσεις αναφέρεται σε μια μεταβλητή που επηρεάζει απόψεις, ώστε να μπορεί να γίνει καλύτερος έλεγχος των αποτελεσμάτων. Με τον

τρόπο αυτό προσπαθήσαμε να εξασφαλίσουμε όσο το δυνατόν μεγαλύτερη εγκυρότητα για το πλήθος των απόψεων που θα καταγράφαμε στην έρευνά μας, αφού οι κλειστές ερωτήσεις προσφέρονται για στατιστική ανάλυση και ανίχνευση, μπορούν να καλύψουν ένα ευρύ φάσμα απόψεων, είναι σύντομες και δίνουν απαντήσεις εύκολες για κωδικοποίηση (Μακράκης, 1997). Το ερωτηματολόγιο θεωρήθηκε η πιο αποτελεσματική μέθοδος για την καταγραφή απόψεων, δημιουργήθηκε με χρήση του επαγγελματικού λογισμικού eSurveysPro (<http://www.esurveyspro.com/>), στάλθηκε στους καθηγητές μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του Πανεπιστημίου και έγιναν όλες οι απαραίτητες ενέργειες για την έρευνα, οι οποίες μεγιστοποιούσαν την αξιοπιστία και την εγκυρότητά της. Τέτοιες ενέργειες αφορούσαν:

- τη χρήση αξιόπιστου και έγκυρου ερωτηματολογίου το οποίο χρησιμοποιείται για τη διερεύνηση απόψεων (Παρασκευόπουλος, 1993),
- την μελέτη των χαρακτηριστικών του δείγματος, έτσι ώστε η σχεδίαση του ερωτηματολογίου να εγείρει το ενδιαφέρον και να μεγιστοποιήσει τη συνεργασία-συμμετοχή των καθηγητών (Cohen & Manion, 1997, Javeau, 1996),
- την χρήση επαγγελματικής πλατφόρμας δημιουργίας ηλεκτρονικών ερωτηματολογίων (Esurveyspro) με τα κατάλληλα εργαλεία εύκολης συλλογής, επεξεργασίας και παρουσίασης πληροφοριών (Κασκάλης κ.α., 2004),
- την αποστολή ξεχωριστής ατομικής πρόσκλησης για την διασφάλιση της συναίνεσης των συμμετεχόντων (Cho & LaRose, 1999),
- την διαφύλαξη του απορρήτου των ηλεκτρονικών διευθύνσεων των παραληπτών και χρήση έγκυρων ηλεκτρονικών διευθύνσεων (Cho & LaRose, 1999),
- τη δυνατότητα εξόδου από το ερωτηματολόγιο σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή, τη δυνατότητα απάντησης στην έρευνα μόνο μία φορά και συνέχισης της αποκλειστικά από το σημείο που πιθανόν να σταμάτησαν (Παπάνης, 2011),
- τη δυνατότητα στον συμμετέχοντα να αποστείλει email εκφράζοντας τυχόν απορίες και ζητώντας διευκρινήσεις (Κασκάλης κ.α., 2004),
- την υποχρεωτική απάντηση σε όλες τις ερωτήσεις, εκτός από τις 2 ανοικτού τύπου,
- τη δυνατότητα ελέγχου της πορείας του ερωτηματολογίου (μη προσπέλαση, ημιτελής συμπλήρωση, πλήρης συμπλήρωση) μέσω μπάρας προόδου – ενοτήτων (Παπάνης, 2011).

Το ερωτηματολόγιο ήταν ανώνυμο και είχε ληφθεί κάθε μέριμνα για την απαιτούμενη διατήρηση της ανωνυμίας των συμμετεχόντων. Αξίζει να σημειωθεί ότι το ερωτηματολόγιο πρώτου αποσταλεί στους καθηγητές, συμπληρώθηκε πιλοτικά από πέντε (05) καθηγητές διαφόρων τμημάτων, οι οποίοι με τις συμβουλές και τις παρατηρήσεις τους συνέβαλλαν στη βελτίωση της δομής του ερωτηματολογίου και της σαφήνειας διατύπωσης των ερωτήσεων.

ΣΚΟΠΟΣ- ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η καταγραφή των απόψεων των καθηγητών της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για το πώς αντιμετωπίζουν οι καθηγητές το θέμα της λογοκλοπής, ώστε ενδεχόμενα να εξαχθούν συμπεράσματα και προτάσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος, που από την μέχρι τώρα έρευνά μας, κρίνεται ως

ιδιαίτερα σοβαρό. Για την επίτευξη του παραπάνω σκοπού θα απαντηθούν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

- Ποια είναι, σύμφωνα με την εμπειρία των καθηγητών, τα συνηθέστερα είδη λογοκλοπής στην πανεπιστημιακή κοινότητα;
- Ποιες είναι οι απόψεις τους σχετικά με τις πιθανές αιτίες και συνέπειες του φαινομένου της λογοκλοπής;
- Ποιες είναι οι γνώσεις τους και η άποψη τους για τις μεθόδους ανίχνευσης και εντοπισμού λογοκλοπής;
- Ποιες είναι οι προτάσεις τους για την αποφυγή τέτοιων κρουσμάτων τόσο από πλευράς καθηγητών όσο και από πλευράς πανεπιστημίου;
- Κατά πόσο θεωρούν απαραίτητη τη θέσπιση ενός κανονισμού για τη λογοκλοπή;

ΤΟ ΔΕΙΓΜΑ

Στη διεξαγωγή της παραπάνω έρευνας από τους 452 καθηγητές (μέλη Δ.Ε.Π.), στους οποίους κοινοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο, απάντησαν οι 49(10.8%) σε όλες τις ερωτήσεις και ολοκλήρωσαν με επιτυχία την υποβολή του. Τα συμπεράσματα που προέκυψαν από το ερωτηματολόγιο δεν μπορούν να επεκταθούν στο σύνολο των Ελληνικών Πανεπιστημίων, εξαιτίας του μικρού δείγματος, και επομένως η έρευνα αποτελεί μελέτη περίπτωσης.

Οι τρεις πρώτες ερωτήσεις, οι οποίες στοχεύουν, εκτός των άλλων, στην εξοικείωση των συμμετεχόντων με τη διαδικασία απάντησης στο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο, επιχειρούν να σκιαγραφήσουν το επαγγελματικό προφίλ των συμμετεχόντων, με σκοπό να καταγραφεί η εμπειρία τους σε κρούσματα λογοκλοπής κατά τη διάρκεια της εργασίας τους στο πανεπιστήμιο. Από αυτές προκύπτει ότι οι μισοί συμμετέχοντες 25(51.02%) έχουν 9-15 έτη προϋπηρεσίας στο πανεπιστήμιο και ότι οι 19(38.78%) ανήκουν στη βαθμίδα «Επικουρος Καθηγητής», οι 14(28.57%) είναι «Αναπληρωτές Καθηγητές», οι 9(18.37%) «Λέκτορες» και οι 7(14.29%) «Καθηγητές».

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Οι ερωτήσεις μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε ενότητες ανάλογα με τη θεματική τους, επομένως με τον τρόπο αυτό θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν και τα αντίστοιχα αποτελέσματα.

Ενότητα 1^η: Αριθμός διδασκόμενων μαθημάτων και φοιτητών που τα παρακολουθούν

Οι 2 ερωτήσεις της συγκεκριμένης ενότητας αφορούν «στον αριθμό των μαθημάτων που διδάσκουν οι συμμετέχοντες σε μια τυπική ακαδημαϊκή χρονιά» και «στο πλήθος των φοιτητών που παρακολουθούν κατά μέσο όρο τις διαλέξεις». Οι ερωτήσεις αυτές έχουν σκοπό να εξακριβώσουν κατά πόσο οι καθηγητές έχουν την ευκαιρία να έρχονται σε συχνή επαφή με μεγάλο πλήθος φοιτητών, ώστε μέσα από τις διαλέξεις τους να συζητούν μαζί τους για το φαινόμενο της λογοκλοπής και να τους δίνουν συμβουλές και σαφείς οδηγίες για την αποφυγή της.

Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων προκύπτει ότι 19(38.78%) συμμετέχοντες, δηλαδή πάνω από το 1/3, διδάσκουν «5-6 μαθήματα» σε μία τυπική ακαδημαϊκή χρονιά, ενώ 18(36.73%) καθηγητές «1-4 μαθήματα». Επιπλέον, 23(46.94%) συμμετέχοντες, δηλαδή σχεδόν οι μισοί, απάντησαν ότι κατά μέσο όρο «31-80

φοιτητές» παρακολουθούν τις διαλέξεις τους, ενώ 14(28.57%) επέλεξαν «πάνω από 81 φοιτητές».

Ενότητα 2^η: Συμβολή των καθηγητών στην αντιμετώπιση της λογοκλοπής

Στην 6η ερώτηση ερευνάται το πόσο συχνά οι καθηγητές αναθέτουν εργασίες σε φοιτητές, ώστε να έχουν οι δεύτεροι τη δυνατότητα να εξοικειωθούν με τους κανόνες συγγραφής ή αναπαραγωγής ενός κειμένου και οι πρώτοι την ευκαιρία να εντοπίσουν ή απλώς να συζητήσουν θέματα λογοκλοπής και να εξακριβώσουν την έκταση του φαινομένου.

Προκύπτει ότι 24(48.98%) καθηγητές, δηλαδή σχεδόν οι μισοί, «σπάνια/ σε μερικά μαθήματα» αναθέτουν εργασίες, ενώ το ίδιο μικρό ποσοστό(12.24%) έλαβαν οι απαντήσεις «πάντα σε κάθε μάθημα» και «ποτέ σε κανένα μάθημα».

6. Πόσο συχνά οι φοιτητές στα μαθήματά σας έχουν την ευκαιρία να καταφύγουν στη λογοκλοπή; (π.χ. σε εργασίες προόδου, ασκήσεις, πτυχιακές, διπλωματικές, διδακτορικά, κλπ)		Ποσοστό ερωτηθέντων	Αριθμός ερωτηθέντων
ποτέ σε κανένα μάθημα/ δε δίνω εργασίες		12.24%	6
σπάνια/ σε μερικά μαθήματα		48.98%	24
συχνά/ σε αρκετά μαθήματα		26.53%	13
πάντα σε κάθε μάθημα		12.24%	6

Πίνακας 1: Ανάλυση της ερώτησης 6

Η 7η ερώτηση έχει σκοπό να εντοπίσει κατά πόσο οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα πριν την ανάθεση μιας εργασίας να ενημερωθούν για την έννοια της λογοκλοπής, για τους τρόπους αποφυγής της, για τις πιθανές συνέπειες και για το γεγονός ότι οι καθηγητές είναι ενήμεροι για το φαινόμενο αυτό. 17(34.69%) συμμετέχοντες απάντησαν ότι «σπάνια/ σε μερικές διαλέξεις» γίνεται λόγος για την έννοια της λογοκλοπής, ενώ 16(32.65%) επέλεξαν «πάντα/ πριν την ανάθεση της εργασίας», στοιχείο που δείχνει ότι αν και οι φοιτητές δεν έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν σε πληθώρα εργασιών κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, γίνεται αναφορά στην αποφυγή της λογοκλοπής πριν την ανάθεσή τους.

7. Στις διαλέξεις σας, πόσο συχνά έχετε συζητήσει, αναφέρει ή ορίσει την έννοια της λογοκλοπής με τους φοιτητές σας, πριν την ανάθεση μιας εργασίας;		Ποσοστό ερωτηθέντων	Αριθμός ερωτηθέντων
ποτέ- θα έπρεπε να τη γνωρίζουν ήδη		8.16%	4
σπάνια- σε μερικές διαλέξεις		34.69%	17
συχνά- σε αρκετές διαλέξεις		24.49%	12
πάντα- πριν από την ανάθεση της εργασίας		32.65%	16

Πίνακας 2: Ανάλυση της ερώτησης 7

Η 8η ερώτηση σχετίζεται με τον εντοπισμό κρουσμάτων λογοκλοπής από μεριάς καθηγητών σε εργασίες φοιτητών, κυρίως μέσω των γνώσεων τους γύρω από τη βιβλιογραφία του εκάστοτε θέματος ή την εμπειρία τους ως προς το συγγραφικό στυλ των φοιτητών και όχι τόσο μέσω εξειδικευμένων λογισμικών ανίχνευσης της λογοκλοπής. Από τις απαντήσεις που δόθηκαν προκύπτει ότι 23(46.94%) καθηγητές απάντησαν ότι «2-3 φορές το χρόνο» έχουν υποψιαστεί κρούσματα λογοκλοπής σε εργασίες φοιτητών σε μία τυπική ακαδημαϊκή χρονιά, ενώ 12(24.49%) «4-20 φορές το χρόνο». Τέλος, σημαντικό κρίνεται το γεγονός ότι 10(20.41%) συμμετέχοντες απάντησαν ότι «ποτέ ή σχεδόν ποτέ» δεν αντιλήφθηκαν κρούσματα λογοκλοπής, ενώ μόνο 4(8.16%) δήλωσαν ότι «πάνω από 21 φορές το χρόνο» έχουν αντιληφθεί πιθανή λογοκλοπή.

Η 9η ερώτηση εξετάζει τη γνώμη των καθηγητών σχετικά με τα αίτια που οδηγούν τους φοιτητές στη λογοκλοπή και αξίζει να τονιστεί ότι η συγκεκριμένη ερώτηση είναι «πολλαπλής επιλογής», δίνει, δηλαδή, τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να επιλέξουν από μία έως όλες τις επιλογές που δίνονται, ανάλογα με το ποιά/ές θεωρούν ότι ισχύει/ουν. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι υπήρχαν συνολικά 111 απαντήσεις και κυριότερες θεωρούνται οι αιτίες ότι «το επιχείρησαν και στο παρελθόν και δε τιμωρήθηκαν», που επέλεξαν 30(27.03%) συμμετέχοντες, και η «άγνοια των φοιτητών», που επέλεξαν 26(23.42%) καθηγητές.

9. Γιατί, κατά τη γνώμη σας, οι φοιτητές καταφεύγουν στη λογοκλοπή; [Επιλέξτε όλα όσα θεωρείτε ότι ισχύουν].	Ποσοστό ερωτηθέντων	Αριθμός ερωτηθέντων
Είναι πολύ πιεσμένοι χρονικά.	11.71%	13
Θεωρούν ότι η εργασία τους δεν είναι αρκετά καλή.	12.61%	14
Ο υπεύθυνος καθηγητής δε φαίνεται να ενδιαφέρεται για το θέμα αυτό.	8.11%	9
Οι εργασίες είναι πέραν των προσωπικών τους δυνατοτήτων	7.21%	8
Το επιχείρησαν και στο παρελθόν και δεν τιμωρήθηκαν.	27.03%	30
Δε γνωρίζουν ότι καταφεύγουν στη λογοκλοπή.	23.42%	26
Άλλη (προσδιορίστε)	9.91%	11

Πίνακας 3: Ανάλυση της ερώτησης 9

Την απάντηση «προσδιορίστε άλλη πιθανή αιτία», επέλεξαν 11(9.91%) συμμετέχοντες, όπου συνοπτικά εκφράστηκε η άποψη ότι οι φοιτητές που καταφεύγουν στη λογοκλοπή προτιμούν τον εύκολο τρόπο, ώστε άκοπα και χωρίς σπατάλη χρόνου να ολοκληρώσουν τη συγγραφή μιας εργασίας.

Ενότητα 3η: Ανίχνευση και Εντοπισμός της Λογοκλοπής

Η 10η ερώτηση σχετίζεται με την ανίχνευση κρουσμάτων λογοκλοπής μέσω διαδικτύου και ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι 23(46.94%) συμμετέχοντες απάντησαν ότι είναι «πιθανό αλλά δύσκολο και χρονοβόρο», ενώ σχεδόν οι άλλοι μισοί 22(44.90%) ότι είναι «εφικτό, γρήγορο και δωρεάν».

10. Πόσο εύκολο θεωρείτε ότι είναι να ανιχνευτεί κρούσμα λογοκλοπής από το διαδίκτυο;		Ποσοστό ερωτηθέντων	Αριθμός ερωτηθέντων
σχεδόν αδύνατο		4.08%	2
πιθανό αλλά δύσκολο/χρονοβόρο		46.94%	23
εφικτό- γρήγορο και δωρεάν		44.90%	22
δε γνωρίζω		4.08%	2

Πίνακας 4: Ανάλυση της ερώτησης 10

Η 11η ερώτηση είναι τύπου «Ναι/Όχι» και σχετίζεται με τη χρήση λογισμικών ανίχνευσης λογοκλοπής από πλευράς καθηγητών. Λίγο πάνω από τους μισούς συμμετέχοντες, δηλαδή 28(57.14%), απάντησαν ότι δεν έχουν ποτέ χρησιμοποιήσει κάποιο λογισμικό, ενώ οι υπόλοιποι 21 (42.86%) ότι έχουν ήδη χρησιμοποιήσει.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην ερώτηση ανάπτυξης που ακολουθεί και ζητάει από τους συμμετέχοντες να κατονομάσουν τέτοιου είδους λογισμικά, αναφέρονται σε γνωστά και ευρέως χρησιμοποιούμενα όπως τα επαγγελματικά λογισμικά Turnitin και Ithenticate, που απευθύνονται κυρίως σε πανεπιστημιακά ιδρύματα και εκδοτικούς οίκους.

Στη 12η ερώτηση, 22(44.90%) συμμετέχοντες απάντησαν ότι γνωρίζουν την ύπαρξη ιστοσελίδων εντοπισμού βιβλιογραφικών πηγών, αλλά δεν έχουν χρησιμοποιήσει κάποια από αυτές, ενώ εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι 14(28.57%) «δε γνωρίζουν την ύπαρξη τέτοιων ιστοσελίδων». Τέλος, μόλις 5 (10.20%) καθηγητές απάντησαν ότι «γνωρίζουν και έχουν δοκιμάσει κάποιες από αυτές».

12. Υπάρχουν ιστοσελίδες που μπορούν να εντοπίσουν στο Διαδίκτυο, όχι μόνο την πηγή μιας ολόκληρης εργασίας ενός φοιτητή, αλλά ακόμα και την πηγή από φράσεις ή παραφρασμένες προτάσεις που περιέχονται σε ένα κείμενο.		Ποσοστό ερωτηθέντων	Αριθμός ερωτηθέντων
Γνωρίζω, αλλά δεν έχω χρησιμοποιήσει		44.90%	22
Γνωρίζω, αλλά δεν ικανοποιήθηκα από τη χρήση		10.20%	5
Γνωρίζω και έχω δοκιμάσει κάποιες από αυτές		10.20%	5
Δε γνωρίζω την ύπαρξη τέτοιων ιστοσελίδων		28.57%	14
Δεν μου χρειάστηκαν ποτέ		6.12%	3

Πίνακας 5: Ανάλυση της ερώτησης 12

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στην ερώτηση ανάπτυξης που τους ζητάει να κατονομάσουν ιστοσελίδες που λειτουργούν δωρεάν ως λογισμικά εντοπισμού της λογοκλοπής. Μεταξύ άλλων αναφέρονται οι duplichecker, dustball, pubmed, για βιβλιογραφία που αφορά σε ιατρικά θέματα, και η μηχανή αναζήτησης Google.

Ενότητα 4η: Τρόπος αντιμετώπισης πιθανών κρουσμάτων λογοκλοπής.

Η 13η ερώτηση διερευνά το κατά πόσο το Τμήμα υποστηρίζει τους καθηγητές στη σωστή αντιμετώπιση της λογοκλοπής. Σχεδόν οι μισοί συμμετέχοντες, συγκεκριμένα 23(46.94%), απάντησαν ότι δεν υπάρχει, αν και θα έπρεπε, ούτε κανονισμός ούτε σχετικές πληροφορίες στην κεντρική σελίδα του πανεπιστημίου, ενώ σχεδόν 1 στους 3, δηλαδή 15(30.61%), απάντησαν «δε γνωρίζω», κάτι που αποκαλύπτει την άγνοια μέρους των καθηγητών γύρω από το θέμα.

13. Στο πανεπιστήμιο ή στο Τμήμα στο οποίο ανήκετε υπάρχει κανονισμός ή περιέχονται πληροφορίες στην ιστοσελίδα του που θα σας βοηθήσουν να κατανοήσετε πώς να εντοπίσετε και να αντιμετωπίσετε τη λογοκλοπή;		Ποσοστό ερωτηθέντων	Αριθμός ερωτηθέντων
Υπάρχει σχετικός κανονισμός του Πανεπιστημίου		8.16%	4
Υπάρχει πάγια απόφαση του Τμήματος		14.29%	7
Όχι, αλλά θα έπρεπε να υπάρχει κανονισμός και σχετικές πληροφορίες στην κεντρική ιστοσελίδα		46.94%	23
Δε γνωρίζω		30.61%	15

Πίνακας 6: Ανάλυση της ερώτησης 13

Αντίθετα, η ερώτηση 14 επικεντρώνεται στις ενέργειες στις οποίες οι ίδιοι οι καθηγητές μπορούν να προβούν, ή ενδεχομένως έχουν ήδη προβεί, προκειμένου να αντιμετωπίσουν πιθανά κρούσματα του φαινομένου και πρόκειται για ερώτηση «πολλαπλής επιλογής», όπου συνολικά δόθηκαν 138 απαντήσεις. 35(25.36%) συμμετέχοντες, δηλαδή 1 στους 4, απάντησαν ότι «έχουν δώσει προφορικές οδηγίες στους φοιτητές», ενώ ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απόψεις όσων επέλεξαν «Άλλο», που συνοψίζονται στη «διαρκή αποδοκιμασία του φαινομένου της λογοκλοπής» και στην τιμωρία τέτοιων κρουσμάτων με «μηδενισμό της εργασίας».

14. Ποιο/ά από τα παρακάτω έχετε ήδη κάνει για να αντιμετωπίσετε τη λογοκλοπή; [Επιλέξτε όλα όσα θεωρείτε ότι ισχύουν].		Ποσοστό ερωτηθέντων	Αριθμός ερωτηθέντων
Συζήτησα το φαινόμενο της λογοκλοπής με συναδέλφους μου		21.74%	30
Συζήτησα την ηθική διάσταση της λογοκλοπής με τους φοιτητές.		19.57%	27
Έδωσα προφορικές οδηγίες στους φοιτητές για την αποφυγή της.		25.36%	35
Έδωσα πολύ συγκεκριμένες γραπτές οδηγίες.		10.14%	14
Επέβλεπα την πορεία των εργασιών που τους είχα αναθέσει (π.χ. σημειώσεις, προφορική εξέταση, συναντήσεις κλπ.)		20.29%	28
Άλλη (προσδιορίστε)		2.90%	4

Πίνακας 7: Ανάλυση της ερώτησης 14

Ενότητα 5^η: Πιθανές συνέπειες του φαινομένου της λογοκλοπής

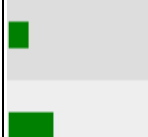

Η ερώτηση 15 είναι «πολλαπλής επιλογής» και παρουσιάζει μία λίστα με πιθανές συνέπειες σε περίπτωση απόδειξης εκτεταμένης λογοκλοπής. Οι συμμετέχοντες καλούνται να επιλέξουν όσες επιλογές επιθυμούν και θεωρούν ότι θα ήταν η προσωπική τους αντίδραση και παρατηρούμε ότι συνολικά δόθηκαν 106 απαντήσεις. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων προκύπτει ότι 30(28.30%) καθηγητές επέλεξαν ότι «θα έδιναν στο φοιτητή τη δυνατότητα να διορθώσει την εργασία», ενώ 26(24.53%) «θα το συζητούσαν με το φοιτητή». Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι κανένας από τους συμμετέχοντες δεν επέλεξε ότι θα αγνοούσε το περιστατικό.

15. Εάν αντιληφθείτε μία προφανή περίπτωση εκτεταμένης λογοκλοπής (π.χ. μία αντιγραμμένη σε μεγάλο βαθμό εργασία), ποια θα είναι η αντίδραση σας; [Επιλέξτε όλα όσα θεωρείτε ότι ισχύουν]		Ποσοστό ερωτηθέντων	Αριθμός ερωτηθέντων
Θα το αγνοούσα αφού έτσι βλάπτουν μόνο τον εαυτό τους.		0.00%	0
Θα το συζητούσα με το φοιτητή.		24.53%	26
Θα έδινα στο φοιτητή τη δυνατότητα να διορθώσει την εργασία.		28.30%	30
Θα το ανέφερα σε κάποιον υπεύθυνο (καθηγητή, πρόεδρο τμήματος, πρύτανη)		9.43%	10
Θα του έβαζα χαμηλό βαθμό για τη συγκεκριμένη εργασία.		13.21%	14
Θα του έβαζα χαμηλό βαθμό για το μάθημα.		10.38%	11
Θα τον απέκλεια από τις επόμενες εξετάσεις του μαθήματος		10.38%	11
Άλλο (προσδιορίστε)		3.77%	4

Πίνακας 8: Ανάλυση της ερώτησης 15

Αξίζουν να αναφερθούν οι απαντήσεις των 4(3.77%) συμμετεχόντων στην εναλλακτική επιλογή «άλλο (προσδιορίστε)», συνοψίζονται κυρίως στην «αναφορά του θέματος στη Γενική Συνέλευση» και στο «μηδενισμό απλής εργασίας/ διακοπή πτυχιακής».

Η ερώτηση 16 αναφέρεται στις αντιδράσεις των συναδέλφων ενός καθηγητή σε ενδεχόμενη επιβολή χαμηλού βαθμού λόγω λογοκλοπής σε εργασίες φοιτητών. Ενδιαφέρον προκαλεί ότι 21 (42.86%) συμμετέχοντες απάντησαν «δε γνωρίζω, δε μπορώ να εκτιμήσω». Ωστόσο, 15(30.61%) καθηγητές επέλεξαν την απάντηση ότι θα ήταν «πολύ υποστηρικτικοί οι συνάδελφοι και δε θα χρειαζόταν να αλλάξει ο βαθμός του μαθήματος».

16. Εάν βάλετε χαμηλό βαθμό σε έναν φοιτητή που καταφεύγει στη λογοκλοπή, ώστε να αναγκαστεί να επαναλάβει το μάθημα, πόσο υποστηρικτικοί θα είναι μαζί σας οι συνάδελφοι ή η ΓΣ του Τμήματος σας;		Ποσοστό ερωτηθέντων v	Αριθμός ερωτηθέντων v
καθόλου υποστηρικτικοί- θα με ανάγκαζαν να αλλάξω το βαθμό προκειμένου να αποφυγώ τη σύγκρουση		8.16%	4
αρκετά υποστηρικτικοί- μάλλον δε θα γνώριζαν ούτε οι ίδιοι τι να κάνουν		18.37%	9
πολύ υποστηρικτικοί- δε θα άλλαζα το βαθμό του μαθήματος		30.61%	15
δε γνωρίζω, δεν μπορώ να εκτιμήσω		42.86%	21

Πίνακας 9: Ανάλυση της ερώτησης 16

Η 17η ερώτηση είναι «πολλαπλής επιλογής» και παρουσιάζει μια λίστα με τα συχνότερα είδη λογοκλοπής στην πανεπιστημιακή κοινότητα. Οι καθηγητές καλούνται να επιλέξουν ποιά θεωρούν περισσότερο επικίνδυνα ή διαδεδομένα και, επομένως, πρέπει άμεσα να τιμωρηθούν.

17. Ποιό/ά από τα παρακάτω είδη λογοκλοπής θεωρείτε ότι πρέπει άμεσα να τιμωρηθεί; [Επιλέξτε όλα όσα θεωρείτε ότι πρέπει να ισχύουν.]		Ποσοστό ερωτηθέντων v	Αριθμός ερωτηθέντων
αντιγραφή αυτούσιου κειμένου, ή μέρους αυτού, χωρίς την κατάλληλη βιβλιογραφική αναφορά στην πηγή ή χωρίς τη σωστή χρήση εισαγωγικών		21.70%	46
πολύ κοντινή παράφραση ιδεών και θεωριών ενός τρίτου χωρίς την κατάλληλη βιβλιογραφική αναφορά στο συγγραφέα		13.21%	28
αυτούσια μετάφραση ενός ξενόγλωσσου κειμένου		20.28%	43
χρήση εικόνων χωρίς την κατάλληλη αναφορά στην πηγή		11.32%	24
πληρωμή ενός τρίτου για τη συγγραφή μιας εργασίας		16.51%	35
υποβολή μιας εργασίας του ίδιου φοιτητή που έχει ήδη χρησιμοποιηθεί σε άλλο μάθημα.		16.51%	35
Άλλο (προσδιορίστε)		0.47%	1

Πίνακας 10: Ανάλυση της ερώτησης 17.

Οι συμμετέχοντες έδωσαν συνολικά 212 απαντήσεις και αξίζει να σημειωθεί ότι όλες οι επιλογές έλαβαν αρκετά μεγάλα ποσοστά (της τάξης του 10-20%), στοιχείο που δείχνει ότι οι καθηγητές θεωρούν ότι όλα τα είδη λογοκλοπής είναι σημαντικά και, επομένως, πρέπει άμεσα να τιμωρηθούν. Συγκεκριμένα, 46(21.70%) καθηγητές

επέλεξαν την πρώτη απάντηση, η οποία αποτελεί ουσιαστικά και τον ορισμό της λογοκλοπής και 43(20.28%) την επιλογή «αυτούσια μετάφραση ξενόγλωσσου κειμένου», φαινόμενο πολύ συνηθισμένο σε εργασίες που στηρίζονται σε διεθνή βιβλιογραφία.

Στην 18η ερώτηση, η οποία είναι τύπου «Ναι/ Όχι», σχεδόν όλοι οι συμμετέχοντες απάντησαν ότι θεωρούν απαραίτητο να θεσπίσει το Τμήμα ή το Ίδρυμα στο οποίο ανήκουν κανονισμό για τη λογοκλοπή, στοιχείο που δείχνει ότι μόνο μέσω μιας συγκεκριμένης πολιτικής από πλευράς πανεπιστημιακών ιδρυμάτων μπορεί ουσιαστικά να αποφευχθούν τέτοιου είδους κρούσματα.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απόψεις των καθηγητών που εκφράζονται στο τέλος του ερωτηματολογίου ως σχόλια/παρατηρήσεις. Η πλειοψηφία εκφράζει κατηγορηματικά την άποψη ότι «η λογοκλοπή είναι αδίκημα» και απαιτείται «σωστή ενημέρωση και καθοδήγηση των φοιτητών, ώστε να κάνουν αρχή τους την αποφυγή της», γιατί οι περισσότεροι «δεν το θεωρούν αδίκημα και καταφεύγουν σε αυτήν λόγω αδυναμίας έκφρασης». Ακόμα, πολλοί καθηγητές κάνουν λόγο για την ανάγκη ύπαρξης μιας «κεντρικής ρύθμισης» που θα ορίζει εγγράφως τις ποινές, ώστε να μην έγκειται στη διακριτική ευχέρεια των καθηγητών, οι οποίοι συχνά χαρακτηρίζονται ως «υπερβολικοί και αυστηροί». Αρκετοί συμμετέχοντες δε διστάζουν να αναφερθούν και στη λογοκλοπή μεταξύ συναδέλφων, από όπου προκύπτουν συγγράμματα που είναι «κακές συρραφές και μεταφράσεις ξενόγλωσσων βιβλίων» και τονίζουν την ανάγκη εξέτασης της λογοκλοπής σε αυτό το επίπεδο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Αν και το δείγμα της έρευνας ήταν μικρό (10.8%), τολμάμε στη διατύπωση των συμπερασμάτων, γιατί από τις απαντήσεις διαφαίνεται η ανάγκη για οργανωμένη αντιμετώπιση του φαινομένου της λογοκλοπής. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων προκύπτει μια σειρά συμπερασμάτων τα οποία παρουσιάζονται παρακάτω.

Αρχικά, προκύπτει ότι η πλειοψηφία των καθηγητών διδάσκει 5-6 μαθήματα σε μια τυπική ακαδημαϊκή χρονιά, τα οποία παρακολουθούν κατά μέσο όρο 31-80 φοιτητές. Επομένως, οι καθηγητές έρχονται σε επαφή με πλήθος φοιτητών και, κατά συνέπεια, έχουν την ευκαιρία να συζητήσουν μαζί τους για θέματα λογοκλοπής, να τους κατευθύνουν ως προς την αποφυγή της, αλλά και να τους ενημερώσουν για πιθανές συνέπειες. Ακόμη, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι φοιτητές δεν έχουν τη δυνατότητα να εξοικειωθούν με τους κανόνες παράθεσης των βιβλιογραφικών αναφορών ή χρήσης κειμένου ενός τρίτου κατά τη διάρκεια των ακαδημαϊκών τους σπουδών, εξαιτίας των λίγων εργασιών που τους αναθέτονται. Παρόλα αυτά, 17(34.69%) καθηγητές επισημαίνουν ότι «σε μερικές διαλέξεις» γίνεται σχετική ενημέρωση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής πριν την ανάθεση μιας εργασίας, ενώ εντύπωση προκαλεί ότι 4(8.16%) συμμετέχοντες διατυπώνουν την άποψη ότι «ποτέ, γιατί θα έπρεπε να τη γνωρίζουν ήδη».

Όσον αφορά στα αίτια που οδηγούν τους φοιτητές στη λογοκλοπή, 30(27.03%) καθηγητές απάντησαν «το γεγονός ότι το επιχείρησαν και στο παρελθόν και δε τιμωρήθηκαν». Η συγκεκριμένη επιλογή τονίζει την έλλειψη ξεκάθαρης πολιτικής από πλευράς τμημάτων-πανεπιστημίου, στοιχείο που οδηγεί στην ατιμωρησία των φοιτητών, κάτι που εξαπλώνει το φαινόμενο αυτό. Επιπλέον, το γεγονός ότι 28(57.14%) συμμετέχοντες δεν έχουν χρησιμοποιήσει ποτέ κάποιο εξειδικευμένο λογισμικό

ανίχνευσης της λογοκλοπής, ότι 22(44.90%) δεν έχουν χρησιμοποιήσει κάποια ιστοσελίδα για τον εντοπισμό της, ότι 3(6.12%) θεωρούν ότι «δε τους χρειάζονται τέτοια λογισμικά», ενώ 2(4.08%) θεωρούν «σχεδόν αδύνατη την ανίχνευση κρουσμάτων λογοκλοπής», αποδεικνύει ότι, ακόμα και αν οι καθηγητές υποπτεύονται πιθανά κρούσματα λογοκλοπής, δεν καταφεύγουν στον εντοπισμό τους και κατά συνέπεια στην αξιολόγηση της πράξης αυτής. Το γεγονός αυτό ενδεχομένως να οφείλεται στην έλλειψη ενός κανονισμού για την επιβολή ξεκάθαρων ποινών κατά περίπτωση, κάτι που αποτρέπει τον εκάστοτε καθηγητή από την αυθαίρετη επιβολή μιας ποινής, γιατί ενδέχεται να αντιμετωπίσει τις αντιδράσεις φοιτητών ή συναδέλφων- καθηγητών. Επιπλέον, η απάντηση «δε γνωρίζω την ύπαρξη τέτοιων ιστοσελίδων», που επέλεξαν 14(28.57%) καθηγητές, και η απάντηση «δε γνωρίζω τον τρόπο για ανίχνευση κρουσμάτων λογοκλοπής», που επέλεξαν 2(4.08%) συμμετέχοντες, δείχνει την άγνοια μερίδας καθηγητών για τον τρόπο εντοπισμού της λογοκλοπής μέσω διαδικτύου.

Επιπλέον, οι απαντήσεις των καθηγητών επιβεβαιώνουν την έλλειψη ενός κανονισμού και σχετικών πληροφοριών στην κεντρική σελίδα του πανεπιστημίου, στοιχείο που αποδεικνύει την έλλειψη πάγιας και ξεκάθαρης πολιτικής για την οργανωμένη αντιμετώπιση του φαινομένου της λογοκλοπής στους πανεπιστημιακούς κόλπους. Το στοιχείο αυτό γίνεται πιο έντονο στην ερώτηση 15, όπου στις ενδεχόμενες προσωπικές αντιδράσεις των καθηγητών σε περίπτωση εκτεταμένης λογοκλοπής, έλαβαν όλες οι απαντήσεις μεγάλα ποσοστά, κάτι που δείχνει ότι ο κάθε καθηγητής πράττει κατά βούληση. Επιπλέον, σχετικά με την υποστήριξη των συναδέλφων-καθηγητών στην επιβολή μιας ποινής για λογοκλοπή, ενδιαφέρον προκαλεί το γεγονός ότι 21(42.86%) καθηγητές απάντησαν «δε γνωρίζω, δε μπορώ να εκτιμήσω», στοιχείο που δείχνει ότι δεν συνηθίζουν να συζητούν τέτοιου είδους θέματα με συναδέλφους τους ή στη Γενική Συνέλευση του Τμήματός τους. Τέλος, φαίνεται ξεκάθαρα ότι αποτελεί ανάγκη και των ίδιων των καθηγητών η θέσπιση ενός κανονισμού που θα περιλαμβάνει σαφείς οδηγίες τόσο για τους φοιτητές, προκειμένου να αποφύγουν την ακούσια λογοκλοπή, όσο και για τους καθηγητές, ώστε να αισθάνονται καλυμμένοι και ασφαλείς σχετικά με την επιβολή ανάλογων ποινών.

Ειδικότερα στα μέτρα που αφορούν την πρόληψη του φαινομένου, προτείνεται ο καθηγητής να συζητάει ανοιχτά στις διαλέξεις του για το ζήτημα αυτό, ώστε να δείξει στους φοιτητές ότι γνωρίζει για ιστοσελίδες με έτοιμες εργασίες και για λογισμικά εντοπισμού της λογοκλοπής (Leland, 2002).

Όσον αφορά τις εργασίες που αναλαμβάνουν οι φοιτητές, προτείνεται να τους δίνεται η δυνατότητα να επιλέξουν οι ίδιοι το θέμα, γιατί, αν τους ενδιαφέρει, είναι λιγότερο πιθανό να καταφύγουν στη λογοκλοπή (Leland, 2002). Ακόμα, συνιστάται η καθοδήγηση των φοιτητών ως προς τις πηγές που θα συμπεριλάβουν, αλλά και ως προς τις προθεσμίες παράδοσης, βοηθώντας τους έτσι όχι μόνο να οργανώσουν καλύτερα το χρόνο τους, αλλά και να διασφαλιστεί μέσα από εκθέσεις προόδου, συναντήσεις και ομαδικές εργασίες η προσωπική τους ενασχόληση με τη συγγραφή των εργασιών (Leland, 2002). Επιπλέον, ο καθηγητής θα πρέπει να τονίζει τα οφέλη που προκύπτουν από τη σωστή παράθεση βιβλιογραφίας και να την επιβραβεύει, αφού οι περισσότεροι φοιτητές φαίνεται να μην αντιλαμβάνονται ότι κάθε φορά που παραθέτουν μία πηγή ενισχύουν τη θέση τους, δείχνουν σεβασμό στην πνευματική ιδιοκτησία και στους δημιουργούς των επιχειρημάτων και αποδεικνύεται ότι έχουν ερευνήσει το θέμα και συνδύασαν τα ευρήματά τους (Harris, 2004).

Επιπλέον, αξίζει να τονιστεί η συμβολή των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στην καθοδήγηση των εκπαιδευομένων τους. Πιο συγκεκριμένα, προτείνεται να οργανώνονται σεμινάρια για τη σωστή ανάλυση και καταγραφή των πηγών, για τη σωστή χρήση εισαγωγικών, για την τεχνική της παράφρασης και γενικά για πρακτικούς τρόπους αποφυγής της λογοκλοπής (Council of Writing Program Administrators, 2006). Ακόμη, θα πρέπει να παρέχονται στις ιστοσελίδες των πανεπιστημίων τόσο συμβουλές για φοιτητές που έχουν απορίες για τη σωστή καταγραφή των πηγών, όσο και μια σαφώς καθορισμένη πολιτική για τον τρόπο που αντιμετωπίζονται θέματα ακαδημαϊκής δεοντολογίας, ερευνητικών κανόνων και λογοκλοπής (Council of Writing Program Administrators, 2006). Έρευνες αποδεικνύουν ότι φοιτητές που σπουδάζουν σε σχολές με ξεκάθαρη πολιτική γύρω από θέματα ακαδημαϊκής δεοντολογίας είναι λιγότερο πιθανό να καταφύγουν στη λογοκλοπή και πιο εύκολο να το παραδεχθούν (McCabe et al., 2001).

Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ως σημαντικός περιορισμός το μικρό δείγμα της έρευνας, στοιχείο, όμως, που θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο μελλοντικής έρευνας, ως μια προοπτική επέκτασης της παρούσας έρευνας σε όλους τους καθηγητές των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων της Ελλάδας, σε μια προσπάθεια εξαγωγής ασφαλέστερων συμπερασμάτων, αλλά και συσχετισμού των απόψεων τους με παράγοντες όπως το φύλο, τη διδακτική εμπειρία, τη βαθμίδα και το πανεπιστήμιο εργασίας τους.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Κασκάλης, Θ. Μαλέσκος, Α. & Ευαγγελίδης, Κ. (2004). *Χρήση και αξιοποίηση ηλεκτρονικών ερωτηματολογίων σε έναν εκπαιδευτικό δικτυακό τόπο*. Ανακτήθηκε στις 9 Ιανουαρίου 2014 από τη διεύθυνση <http://www.etpe.eu/new/conf?cid=8>
- Μακράκης, Β. (1997). *Ανάλυση Δεδομένων στην επιστημονική έρευνα με τη χρήση του SPSS*, Gutenberg, Αθήνα.
- Παπάνης Ε. (2011). *Μεθοδολογία έρευνας και διαδίκτυο*. Αθήνα: Ι. Σιδέρη.
- Παρασκευόπουλος, Ι. Ν. (1993). *Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας*, Τόμος 2, Αθήνα.
- Cho, H., & LaRose, R. (1999). *Privacy issues in Internet surveys*. *Social Science Computer Review*, 17, 421-434.
- Colorado State University. (2011). *Penalties for plagiarism and your legal rights*. Ανακτήθηκε στις 9 Ιανουαρίου 2014 από τη διεύθυνση <http://edu-net.net/bus-writing/writing/guides/researchsources/understandingplagiarism/penalties.html>
- Cohen, L. & Manion, L. (1997). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Έκφραση.
- Council of Writing Program Administrators. (2006). *Defining and Avoiding Plagiarism: The WPA Statement on Best Practices*
- Harris, R. (2004). *Anti-Plagiarism Strategies for Research Papers*, VirtualSalt
- Hillard, E. V. (2009). *Plagiarism - Its nature and consequences*, Duke University Libraries.
- Javeau, C. (1996). *Η έρευνα με ερωτηματολόγιο. Το εγχειρίδιο του καλού ερευνητή*. Αθήνα: Τυπωθήτω
- Howenstine, E. (2011). *Plagiarism Questionnaire*. Ανακτήθηκε στις 9 Ιανουαρίου 2014 από τη διεύθυνση <http://www.neiu.edu/~ejhowens/plagiarism/survey.htm>

Lands, R. (1999). *Plagiarism is no crime*. The Association of Illustrators (AOI), December 1999.

Lathrop, A., & Foss, K. (2000). *Student cheating and plagiarism in the internet era: A wake-up call*. Englewood, CO:Libraries Unlimited.

Leland, B.H. (2002). *Plagiarism and the Web*, Ανακτήθηκε στις 9 Ιανουαρίου 2014 από τη διεύθυνση <http://www.wiu.edu/users/mfbhl/wiu/plagiarism.htm> .

Martin, A. (2009). *Why people plagiarize?* Ανακτήθηκε στις 9 Ιανουαρίου 2014 από τη διεύθυνση <http://www.helium.com/items/1613868-why-students-plagiarize>

McCabe, D.L., Trevino, L.K., Butterfield, K.D., (2001). *Cheating in Academic Institutions: A Decade of Research, Ethics & Behavior*, 11(3), pp. 219-232

Penn State University. (2006). *G-9 Academic integrity statement*. Penn State. Ανακτήθηκε στις 9 Ιανουαρίου 2014 από τη διεύθυνση <http://www.psu.edu/dept/oue/aappm/G-9.html>

Plagiarism.org. (2009). *What is Plagiarism?* Ανακτήθηκε στις 9 Ιανουαρίου 2014 από τη διεύθυνση http://www.plagiarism.org/learning_center/what_is_plagiarism.html

Virginia University. (2001). *Computer program targets 122 Virginia students for plagiarism*. Chattanooga Times Free Press 10 May 2001: A5.

YourDictionary. LoveToKnow (2011). *Why do people plagiarize?* Ανακτήθηκε στις 9 Ιανουαρίου 2014 από τη διεύθυνση <http://answers.yourdictionary.com/history/society/why-do-people-plagiarize.html>